

# Netykieta

Autor: Rafał Rynkiewicz

Netykieta 13.05.2003 (poprawki: 05.09.2006) Rafał Rynkiewicz ~ Wstęp ~

Netykieta jest to zbiór zasad kultury obowiązuje wszystkich(!) w Internecie ("Internet" jest nazwą wprost konkretną, najwikszej na świecie sieci, pisze się ją zatem dużymi literami). Co chyba najgorsze, bardzo wiele osób nawet nigdy nie słyszało o czym takim jak netykieta. Niniejsza netykieta nie jest zbiorem sztywnych nakazów, ma na celu uświadomienie, pouczenie i zwrócenie uwagi na pewne zachowania i sytuacje. Służy ona uświadomieniu bądź przypomnieniu pewnych zasad obowiązujących w bardzo już licznej społeczności internautów. A zasady służyć nam wszystkim - mnie, Tobie i "im" - byśmy wszyscy mogli tworzyć zdrową społeczność w kraju (sieci) bez granic. Zasady każdej netykiety są aktualne niezależnie od daty jej napisania! To, że czasem coś gdzieś w sieci zauważymy, nie oznacza wcale, że to jest dobre i poprawne.

3 główne zasady:

- Myśl(!)
- Nie działaj na czyjś szkodę
- Nie nadużywaj

## 1. Komunikacja elektroniczna

### E-mail

- Poczty elektronicznej używaj "z głową".
- Odbieraj pocztę codziennie, tak jak zaglądasz codziennie do skrzynki na listy z pocztą tradycyjną. Jeśli jest to niemożliwe, to staraj się to robić jak najczściej. Natomiast gdy masz zamiar odbierać e-maile raz na miesiąc to albo nie podawaj nikomu swojego adresu, lub przy podawaniu zaznacz, że odbierasz pocztę średnio raz na miesiąc.
- Pisz listy w formacie tekstowym, a nie HTML, chyba że akurat jest to konieczne, ale na pewno nie pisz standardowo (domyślnie) w formacie HTML. Po pierwsze wiadomości w formacie tekstowym zajmują znacznie mniej miejsca (KB), a po drugie wiele osób czyta pocztę choćby poprzez webmail'a (na stronach www, z poziomu przeglądarki internetowej) i jeśli nawet ma opcję podglądu wersji HTML, to za pewne tego nie robi i na marne pójdzie Twój trud. Nie wykorzystuj wszystkich możliwości związanych z formą listu HTML, jeśli już musisz pisać w tym formacie - niech list będzie bez zbędnych "wodotrysków", jak inna czcionka w każdej nowej linii, tysiące kolorów i dziesiątki wstawionych rysunków.
- Używaj polskich znaków diakrytycznych (tzw. ogonki np. "ą"), wybierz kodowanie ISO-8859-2, ew. UTF-8. W innym przypadku - wcale nie korzystaj z polskich liter.
- Nie przysyłaj pocztą plików większych niż 200KB bez uprzedzenia adresata, i lepiej nie przysyłaj też dużych plików, jeśli to możliwe - lepiej użyć jednego z serwisów do przekazywania przez sieć dużych plików, jak np. [www.wyslijto.pl](http://www.wyslijto.pl), czy [www.rapidshare.de](http://www.rapidshare.de).
- Załączniki zawsze (chyba że kompresja jest rzędu 1-3%) pakuj przed wysłaniem jakimś programem do kompresji. Najczęściej używanym formatem jest format ZIP
- Nie rozsyłaj słówuszków szczucia
- Jeśli wstawiasz stopkę w swoich emailach, to postaraj się żeby nie była ona dłuższa niż 3-4 linijki. Poprzedzaj ją separatorem np. "-- ". Ostatnio modne stało się umieszczanie złośliwych myśli jako stopki... pomyśl chwilę, czy ktoś będzie ją czytał i czy będzie szczućliwy dostając choćby 20 raz też samą złośliwą myśl? Umieszczaj w stopce informacje istotne, jak

najkrótsze i konkretne. Jeśli chcesz umieszcza  cytaty sławnych i podziwianych, to nie wysyłaj nikomu 2 razy tego samego w takim razie, bo to już się mija z celem.

- Nie cytuj całej wiadomości, chyba że jest to niezbędne. Gdy cytujesz słowa "przedmówcy" to odpowiadaj pod każdym akapitem z osobna - cytuj fragmenty, do których się odnosisz (poniżej) i tak kolejno, jeśli email ma dłuższą tre  lub dotyczącą kilku tematów. Gdy cytujesz większą część wiadomości, nie odnosząc się do jej konkretnych fragmentów - odpowiadaj powyżej cytatu, oddzielając przy tym odpowied od oryginalnej wiadomości kilkoma liniami odstępu. Jeśli nie jest to konieczne to nie cytuj nic z poprzedniego listu i tylko ewentualnie w temacie do otrzymanego tematu wiadomości dodaj "RE: " jeśli nie zrobi tego za Ciebie program obsługi poczty, co się chyba nie zdarza. Dobrze widziane jest przytaczanie tylko tych słów adresata, które są ważne w naszej wypowiedzi, a pozostałe usuwajmy, tak samo jak reklamy (stopki) dodawane automatycznie do wszystkich wiadomości na wielu serwerach z darmowymi kontami.

- Struktura wiadomości email

- Gdy rozsy asz poczt  do grupy osób, korzystaj z pola "BCC" czyli "UDW" ("Ukryty do Wiadomości"), gdyż nie każdy musi sobie  yczy  by jego adres e-mail zosta  ujawniony pozostałym Twoim adresatom.

- Sprawdzaj swój komputer w celu usuwania wirusów, by  nie przesy a  wirusów innym internautom.

- Nie rozsy aj spamu (niechcianej poczty: reklam zazwyczaj) - to grozi wyklęciem na wieki, jedno z najbardziej znienawidzonych przez wszystkich niepożądane działanie w Internecie.

- Nie pisz bez potrzeby dużymi literami, gdyż oznaczają one raczej krzyk i nie nadużywaj tego.

- Staraj się pami ta  o tym ażeby nadawa  tytuł wysyłanym emailom, najlepiej odzwierciedlający zawartość wiadomości.

- Przed przesłaniem dalej wiadomości powinno się usuwa  nadmiar znaczników cytowania, żeby wiadomość nie składała się w 90% ze znaczków ">".

Komunikatory jak np. GG

- Nie rozsy aj łańcuszków szczęścia.

- Gdy ustawiasz status opisowy w programie GG (lub podobnym np. Tlen) postaraj się żeby dawa  on jakąkolwiek(!) informacj , jeśli masz zamiar w nim pisa  o sprawach nikomu(!) nie potrzebnych jak np. "papa!!! :)))))))))", "Elvis  yje", "Eminem the best", "kocham Iksi sk ". Status opisowy wykorzystuj wtedy, gdy masz coś (niekoniecznie, choć najlepiej) ważnego do przekazania w tej akurat formie jak np. "b d  o godzinie 22:00", "tylko w ważnych sprawach", "dziś jestem do 23:00", "chętnie porozmawiam z kimś" itp.

- Jeśli już piszesz do kogoś kto Cię nie zna i rozmawiasz z nim przez ten komunikator pierwszy raz, to wypada się przedstawi , bo ten nieszczęśnik zamiast choćby Twojej ksywki widzi tylko Twój numer id (UIN).

- Nie wstawiaj w wiadomości naraz całej galerii emoticon (tzw. buziek) np. 50 na raz, bo kogoś w końcu krew zaleje i poza tym jaki to ma sens? Emoticons mają, jak sama nazwa mówi, wyra a  uczucia, które nie tak łatwo przekaza  przez Internet.

- Nie pisz bez potrzeby dużymi literami, gdyż oznaczają one raczej krzyk i nie nadużywaj tego.

Forum dyskusyjne

- Nie zadawaj pytania, na które już kiedyś została udzielona odpowied na forum i zanim je zadasz sprawd zawsze czy nie ma na nie odpowiedzi w FAQ tej strony, na której jest forum dyskusyjne, użyj wyszukiwarki na forum, czy przejrzyj conajmniej dwie pierwsze strony forum.

- Pisz rzeczowo i konkretnie, tak ażeby każdy Ci  zrozumiał.

- Nadawaj tematom tytuły, które krótko i rzeczowo b d  odzwierciedla  treść w nich zawartą, po których osoba później szukająca czego  na forum mogła to odnale .

- Nie używaj w stopce na forum obrazków o dużej wielkości (powyżej około 100 KB), ani nazbyt szerokich czy wysokich (około 150 pikseli), lub zbyt wiele linii tekstu.

E-mail, forum, grupy dyskusyjne

- Staraj się nie przekraczać w swej stopce 3 linijek i jeżeli nie jest automatycznie oddzielana stosuj separator np. "--".

- Cytowanie wiadomości powinno być wyróżnione na tyle czytelnie, a żeby nie zlewał się tekst oryginalny (cytowany) z wstawianym pisanym.

## 2. Blogi

Tworzenie

- Osobiście uważam, iż przy tworzeniu bloga może być dużo większa swoboda techniczna, graficzna i w ogóle niż przy normalnej stronie www, która ma przekazywać konkretną treść - w końcu to czyjś "prywatny" dziennik, ale szanujemy, zwłaszcza wzrok, odwiedzających naszego bloga, aby nie było tam 30 jaskrawych kolorów jako tło, 50 wielkich animowanych 'skaczących' gifów, aby nie dostać oczopląsu zanim odnajdzie się w tym wszystkim jakąś treść.

- Pisz bloga i opisuj zdarzenia i ludzi pamiętaj o ich prywatności i o tym, że zanim opiszesz ich historie (nawet gdy są także Twoimi) czy ich samych, warto by się zapytać czy chcą stać się "osobami publicznymi" - na codzień lepiej używać samych inicjałów, czy tylko pierwszej litery pseudonimu czy też imienia.

- Staraj się dbać o porządek "na swoim podwórku" i w ramach możliwości usuwaj złośliwe i spamerskie komentarze i wpisy do księgo gości.

Czytanie, uczestnictwo

- Trolling - troll to złośliwy mądry stwór (bajkowy)... jeżeli nie chcesz być za takiego uznanym, staraj się nie powodować kłótni, nie prowokować, nie obrażać, a z drugiej strony nie daj się prowokować i nie odpowiadaj na prymitywne i niekulturalne zaczepki słowne.

- Flooding - mówiąc prosto - zamykanie bloga, zalewanie go wieloma, często identycznymi wpisami np. w komentarzach... nie zalewaj świata śmieciami - ani świata "rzeczywistego", ani wirtualnego! Nikt nie chciałby mieszkać na wysypisku śmieci - nie róbmy go z blogów.

- Spamowanie poprzez wpisy w księgach gości i komentarzach - nagminna praktyka, na pierwszy rzut oka wyglądać może dość niewinnie (zwłaszcza gdy ktoś reklamuje 'tylko' swojego bloga, a nie stronę www, np. sklep). Wchodzenie na kolejne blogi i zostawianie wszędzie identycznego wpisu "Hej, fajny blog, zapraszam na mój" jest prymitywną metodą promocji swojego bloga i praktyką denerwującą blogowiczów, którym nie jest wszystko jedno co się u nich na blogu dzieje. Jest to zwykły spam. Zwłaszcza gdy reklamowane są różne strony internetowe "dziwnych treści".

- Jako, że blog jest swego rodzaju pamiętnikiem, zazwyczaj prywatnym dziennikiem, tym bardziej należy respektować czyjeś uczucia, przeżycia i poglądy i z wyczuciem pisać komentarze.

## 3. Strony www

Tworzenie

- Twórz strony w standardzie (kodowania literek typowo polskich, tzw. ogonków) iso-8859-2.

- Dobieraj tak kolory, żeby dało się choć na to patrzeć co robić bez potrzeby natychmiastowego telefonu do okulisty po wizycie na Twojej stronie.

- Nie umieszczaj na pierwszej stronie plików większych niż już maksymalnie 50KB, żeby choć pierwsza strona nie ładowała się w nieskończoność. Znam przypadki (bardzo wiele!) stron, gdzie na pierwszej stronie jest wstawiony obrazek gif np. animowany, który do niczego nie jest tam tak naprawdę potrzebny, a zajmuje np. 400KB.

- Jeżeli nie wiesz co to jest kompresja obrazu to koniecznie się tym zainteresuj, żeby Twoje

zdjęcia przykładowo zamiast zajmować 20 KB nie zajmować 200 KB kiedy różnica jakości będzie niezauważalna na monitorze.

- Jeśli nie jest to akurat galeria zdjęć, to umieszczaj wszelkie obrazy w rozdzielczości 72 piksele na cal.

- Mile bardzo są widziane strony tworzone w Notatniku, lub innym programie, w który pracuje się na kodzie, a nie w trybie WYSIWIG (ang. What You See Is What You Get, czyli to co widzisz to masz) jak np. choćby Microsoft Word. Takie strony tworzone w programach "wizualnych" do www wynikowo są dużo większe - nawet 20-krotnie w porównaniu z takimi samymi stronami wykonanymi w trybie tekstowym.

- Nie przywołasz sobie bezprawnie owoców pracy innych osób.

- Pamiętaj, że Twoja strona może nie zawsze być widoczna dla innych w taki sam sposób w jaki Ty ją widzisz na swoim komputerze.

- Posiadaj zawsze zainstalowane najnowsze wersje trzech najpopularniejszych przeglądarek (Internet Explorer, FireFox i Opera) i staraj się aby strona była w nich dostępna i dobrze wyglądała

#### Publikacja

- Nie twórz nie wiadomo ilu aliasów (czyli domen np. na prv.pl) do swojej strony tylko dla tego, że są darmowe. Jeśli to tylko możliwe niech do Twojej witryny prowadzi jeden lub dwa adresy, lecz nie więcej, bo tylko wprowadzasz wtedy zamieszanie, "zaśmiecasz" wyszukiwarki i denerwujesz ludzi.

- Nie wykorzystuj darmowych kont na serwerach tylko w celu trzymania na nich plików do ściągania z twojej strony. Pliki takie trzymaj tylko na tym koncie, na którym posiadasz aktualnie swoją stronę www, a jeśli tam Ci się nie mieszczą zrezygnuj z tego po prostu. Możesz także korzystać z popularnych ostatnio serwisów utrzymujących za darmo u siebie pliki do wielkości zazwyczaj 250 MB, a takich plików można zamieścić wiele, zazwyczaj na określony czas lub limit pobrań - zobacz np. [www.wyslujto.pl](http://www.wyslujto.pl), czy zagraniczny serwis [www.rapidshare.de](http://www.rapidshare.de).

- Nie umieszczaj na swojej stronie bezpośrednich linków do plików (np. mp3) z czyjej strony, bez jego wcześniejszej zgody - wtedy bezprawnie wykorzystujesz jego pracę i obciążasz serwera na którym znajduje się jego strona. Aby postąpić fair, zamieść informację i odnośnik do strony, na której można znaleźć dane pliki.

#### Utrzymanie

- Pilnuj, by nie było na Twojej stronie "martwych" linków, czyli wiodących do nieistniejących miejsc w sieci.

- Kontroluj to, co się dzieje na Twojej stronie (ksiągi gości, fora dyskusyjne i inne).

- Uaktualniaj stronę, nie pozostaw jej już w obecnym stanie na wieki.

- Jeśli w pewnym momencie stwierdzisz, że rezygnujesz z prowadzenia strony, to zostaw ją "w spadku" komuś innemu lub usuń z sieci.

#### 4. Typowo kulturalne

##### Międzyludzkie

- Nie obrażaj nikogo, staraj się tego nie czynić publicznie nawet gdy masz ku temu powody. Zanim publicznie kogoś ocenisz w jakikolwiek sposób, przemyśl to na spokojnie i dwukrotnie.

- Zwracaj uwagę raczej bezpośrednio danej osobie niż publicznie (zostanie lepiej odebrana i nie jako atak), chyba że jest to osoba już wyjątkowo arogancka wszelkie reguły (i robi to też publicznie) i po wcześniejszej osobiście zwróconej jej uwadze nie zareaguje.

- Jeśli się zwracasz do danej konkretnej osoby raczej pisz zaimki dużej liter: "Ty", "Ci", "Tobie"... a nie "ty" itp.

- Swoje opinie wyrażaj zawsze w sposób kulturalny.

- Pamiętaj zawsze, że nie jesteś sam jeden na świecie i że nie jesteś najważniejszy.

#### Sieć

- Jeśli nie musisz, to nie ściągaj dużych plików z Internetu takich jak mp3 i filmy, gdy np. możesz po prostu ten film pożyczyć od kolegi następnego dnia. Po prostu nie ściągaj bezmyślnie plików.

- Jeśli nie musisz, to nie utrudniaj i nie uprzykrzaj życia innym użytkownikom sieci.

- Nie zakładaj sobie "ot tak" bez konkretnej potrzeby kont e-mail lub www więcej niż rzeczywiście potrzebujesz.

#### Ku przestrodze

- Pamiętaj, że tak na prawdę w Internecie nikt nie jest anonimowy! Zawsze można dojść do tego kto, skąd, kiedy, gdzie i co.

- Nie ma jako-takich ogólnych czysto prawnych zasad obowiązujących w Internecie, ani "cyberpolicji" na każdym kroku, lecz pamiętaj, że tu społeczność broni się sama i też nieraz mogą Cię spotkać niemiłe konsekwencje ze strony innych użytkowników lub administratorów.

- Zawsze zapisuj sobie swoje hasła żeby ich nie zapomnieć, pilnuj ich i nie udostępniaj nikomu.